

REZUMAT

Volumul face parte din colecția *Oameni și contexte*, colecție care își propune să prezinte individul și opera strâns legată de el, opera, care poate fi interpretată în contextul vieții individuale, diferitele momente fiind direct și strict legate de nașterea unor opere. Prezentul volum se consideră a fi un document al vieții și operei unei țărance autodidacte din Suceagu, regiunea Călatei, respectiv de pe malul Nadășului din județul Cluj.

Újvári Anna s-a născut în 1942 și a trăit de-a lungul vieții sale în satul său natal. Deși încă din copilărie a fost cunoscută ca o elevă bună la școală, capabilă de a redacta compuneri frumoase, ca autor de poezii s-a afirmat mai târziu, când copiii săi – patru la număr – au devenit școlari. Opera ei conține poezii și texte în proză care au fost grăite cu ocazii diferite, toate referindu-se la momente importante ale vieții comunității din care face parte, sau ale vieții personale: nunți, înmormântări, botezuri, aniversări, zile onomastice, pensionări, momente importante legate de biserică, etc., dar scrie și poezii care exprimă sentimente personale. Fiind o persoană importantă, de mare prestigiu în satul natal, și, bineînțeles cunoscută de toți sătenii, are relații multiple cu întreaga comunitate. Ea, cunoscându-și semenii îndeaproape, este capabilă de a-și forma versurile potrivite momentului. Astfel Újvári Anna devine specialistă în munca sa. Aceste texte încep o viață independentă de autoare, fiind împrumutate de mai multe ori, înlocuind nume sau date, și astfel actualizate ocazional.

Volumul se structurează în trei părți mai mari. Cea mai amplă parte este consacrată operei propriu-zisă a autoarei formată din multe manuscrise, poezii și texte în proză, care sunt copiate de autor în patru caiete. Acest capitol este urmat de textul a mai multor interviuri realizate cu autoarea în perioada pregătirii operei sale sub tipar și a studiului despre viața și creațiile sale. A treia parte a volumului analizează pe îndelete momentele vieții lui Újvári Anna care se leagă strâns de creațiile sale.

Astfel pe baza interviurilor am examinat atât obiceiurile legate de scris, de tehnica și motivațiile scrisului cât și de limbaj. La baza metodologiei stă abordarea scrisului ca mijloc de comunicare, și în acest fel, activitatea trebuie privită prin întregul context al vieții. Obiceiurile legate de scris în cultura populară se regăsesc în următoarele domenii: funcțiile scrisului, atitudini, tehnici, genuri, contexte, motivații, datarea textelor, formele și nivelurile scrisului. Textele scrise de Újvári Anna reflectă în totalitate viața și situația sa în comunitate. În textele sale oralitatea capătă o formă concretizată. Astfel regăsim atât caracteristicile dialectale din Suceagu, cât și ale limbajului cotidian. Ortografia și caligrafia sa corespund nivelului său de școlarizare, chiar depășesc nivelul general specific vârstei și statutului său social. Abilitățile sale de scriere și faptul că scrisul ca activitate face parte din viața sa cotidiană, se reflectă pe foile caietelor sale.

Prezentând activitatea și viața autoarei Újvári Anna, dorim să facem cunoscută o autoare naivă care prin atitudinea și opera sa aparține în totalitate de lumea autorilor naivi din Transilvania.

Tamás Csilla (născută Szabó), lingvist, și pasionată de cultura populară, a terminat Facultatea de Litere în 1992, obținând titlul de doctor în filologie în anul 2002. De-a lungul carierei sale s-a ocupat de redactarea Dicționarului Istoric al Lexicului Maghiar din Transilvania, a publicat codicele Nagyszombati și Döbrentei, care fac parte dintr-o colecție de izvoare ale istoriei limbii maghiare realizată la Budapesta, a scris studii lingvistice care au văzut lumina tiparului în revistele *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, *Erdélyi Múzeum*, a participat la conferințe și congrese în țară și internaționale de lingvistică. Din domeniul etnografiei a publicat încă din anii 1995 un studiu despre portul popular din localitatea Sâmbriaș, județul Mureș. Este preocupată și de onomastică, cele mai recente cercetări fiind realizate în acest domeniu.